DOMSTOLENS DOM
AF 16. MAJ 1973 [1]

Ster — Algemeen Syndikaat mod W. E. de Waal (anmodning om præjudiciel afgørelse, indgivet af arrondissementsrechtbank Breda)

Sag 78/72

Sammendrag

1. *Social sikring af vandrende arbejdstagere — Ydelser der skal udredes i medfør af én medlemsstats lovgivning for skader, indtruffet på en anden stats område — Den forpligtede institutions subrogation — Umiddelbart krav mod den ansvarlige tredjemand — Kravets indhold*
   (Rådets forordning nr. 3, artikel 52)

2. *Social sikring af vandrende arbejdstagere — Ydelser der skal udredes i medfør af én medlemsstats lovgivning for skader, der er indtruffet på en anden stats område — Den forpligtede institutions subrogation — Erstatningskravet reguleres af de gældende regler i den stat, hvor skaden er indtrådt*
   (Rådets forordning nr. 3, artikel 52)

1. Da artikel 52 alene medfører, at der sættes en ny fordringshaver i den tidligere fordringshavers sted, kan den forpligtede institution i medfør af det krav, der omhandles i denne artikel, ikke kræve andet af den ansvarlige tredjemand, end skadelidte eller dennes successorer kunne gøre krav på i medfør af den stats lovgivning, på hvis område skaden er indtrådt.
2. Uanset at artikel 52 viser tilbage til de nationale retsregler, der gælder for den forpligtede institution, med henblik på det spørgsmål, om denne i den medlemsstat hvor skaden er indtrådt, kan intræde i skadelidtes eller dennes successorers sted eller kan gøre det umiddelbare krav efter litra b gældende, ændrer den ikke reglerne om ansvar uden for kontraktsforhold, som fortsat er undergivet de nationale retsregler, der bestemmer indtræden og omfang af det erstatningskrav, som skadelidte eller dennes successorer har mod den ansvarlige tredjemand.

I sag nr. 78/72,

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af kredsretten i Breda er indgivet til Domstolen for i den sag, der verserer for denne ret mellem

1 — Processprog: Hollandsk.

FORSIKRINGSSELSKABET »STER — ALGEMEEN SYNDIKAAT«, fællesforsikring mod arbejdsulykker, med hjemsted i Bruxelles,

og

W. E. DE WAAL, med bopæl i Bergen op Zoom (Nederlandene),

at opnå en præjudiciel afgørelse om fortolkningen af artikel 52 i Rådets forordning nr. 3 vedrørende social sikring af vandrende arbejdstagere,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten, R. Lecourt; afdelingsformændene, R. Monaco (refererende) og P. Pescatore, dommerne, A. M. Donner, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh og M. Sørensen,

generaladvokat: K. Roemer
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Faktiske og retlige omstændigheder

I — Sagsfremstilling og retsforhandlinger

De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for sagen, og retsforhandlingernes forløb kan sammenfattes således:

1. Den 16. september 1965 blev L. E. M. Melsen, som var af nederlandsk nationalitet og bosiddende i Nederlandene, dræbt ved en bilulykke på nederlandsk territorium af en personbil, ført af W. E. de Waal, ligeledes bosiddende i Nederlandene. I ulykkesøjeblikket var Melsen på vej til sit arbejde i Belgien og var i henhold til den belgiske sociallovgivning forsikret af sin arbejdsgiver i forsikringsselskabet »Ster — Algemeen Syndikaat«, fællesforsikring mod arbejdsulykker (herefter kaldet »Ster«).

Ved belgisk kongeligt dekret af 20. maj 1941 blev »Ster« godkendt som forsikringsgiver for renteydelser, og selskabet omfattes derfor af bestemmelserne i artikel 19 i lov af 24. december 1903 sammenholdt med artikel 3 i lov af 16. marts 1954, som er sålydende:

»Den forsikringsgiver, til hvem kravet er overgået, og som har deponeret den kapitaliserede rente i en godkendt institution, eller som er blevet godkendt til udbetaling af egne renteydelser, og som beholder kapitalbeløbet i egen forvaring, kan kræve godtgørelse af dette kapitalbeløb af den ansvarlige tredjemand, for så vidt han har et krav mod denne.«

Under henvisning til disse bestemmelser anlagde »Ster« ved stævning af 28. august 1968 sag ved kredsretten i Breda

med påstand om, at W. E. de Waal — hvis fulde ansvar er fastslået — skulle godtgøre de beløb, som allerede var udbetalt, såvel som de beløb, der skulle udbetales til den forsikredes successorer. Til støtte for sit krav har selskabet desuden påberåbt sig artikel 52 i Rådets forordning nr. 3, som lyder således:

»Såfremt en person, som efter en medlemsstats lovgivning modtager ydelser for en skade, der er indtrådt på en anden stats område, i denne stat har et krav på skadeserstatning over for en tredjemand, gælder følgende regler for den forpligtede institutions eventuelle krav over for denne tredjemand:

a) når den forpligtede institution i henhold til den for denne gældende lovgivning er indtrådt i de krav, som modtageren af ydelserne har over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende denne indtræden;

b) når den forpligtede institution har et selvstændigt krav over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende dette krav.

Anvendelsen af disse bestemmelser skal være genstand for bilaterale aftaler.«

De Waal har bestridt, at sagsøgeren har en selvstændig regresret i den i ovennævnte artikel 52's forstand, og har påstået sagen afvist.

Kredsretten i Breda, der mener at kunne støtte sig på Domstolens retspraksis vedrørende artikel 52 i forordning nr. 3, har udtalt,

— at »Ster« ifølge artikel 52 i Rådets forordning nr. 3 har en sådan regresret mod skadevolderen, som omhandles i ovennævnte lov af 24. december 1903;

— at der imidlertid, da den belgiske lovgivning begrænser denne ret til krav, som efter almindelige retsregler tilkommer successorerne over for den ansvarlige tredjemand, rejser sig det spørgsmål, hvorvidt omfanget af det belgiske forsikringsselskabs krav skal bedømmes efter belgisk eller nederlandsk ret.

Da retten antog, at der i denne forbindelse rejste sig et problem om fortolkningen af artikel 52, litra b i nævnte forordning, besluttede den ved kendelse af 28. november 1972, indgået til Domstolens justitskontor den 4. december 1972, at udsætte sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:

»Følger det af anerkendelsen af det [umiddelbare krav] overfor tredjemand i den i artikel 52 i ovennævnte forordning nr. 3 forudsatte betydning, at det omtalte krav skal bedømmes efter de regler, der i det land, der anerkender kravet, gælder for rettighedens indhold?«

2. Forsikringsselskabet »Ster — Algemeen Syndikaat«, repræsenteret af L. J. den Hollander, advokat i Middelharnis, W. E. de Waal, repræsenteret af J. H. Lely, advokat i Haag, og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, repræsenteret af sin juridiske rådgiver, Robert C. Fischer, som befuldmægtiget, har afgivet skriftlige indlæg i henhold til artikel 20 i Protokollen vedrørende Statutten for Domstolen.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Forsikringsselskabet »Ster — Algemeen Syndikaat«, W. E. de Waal og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 4. april 1973.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. maj 1973.

II — Indlæg afgivet i medfør af artikel 20 i Protokollen vedrørende Statutten for Domstolen

De indlæg, der er afgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende Domstolens statut, kan sammenfattes således:

A — Indlæg afgivet af forsikringsselskabet »Ster — Algemeen Syndikaat«

Ifølge *forsikringsselskabet »Ster — Algemeen Syndikaat«'s* opfattelse er det ikke en følge af, at artikel 52 litra b i forordning nr. 3 har umiddelbar gyldighed, at indholdet af den heri omtalte regresret skal bestemmes efter fællesskabsretten. Størrelsen af det beløb, som »Ster« i det foreliggende tilfælde skal betale til den berettigede, og som det kan forlange godtgjort hos den ansvarlige tredjemand, er reguleret i den belgiske lov om arbejdsulykker.

»Ster« påberåber sig blandt andet Domstolens retspraksis og hævder, at det, da anerkendelsen af det umiddelbare krav ikke er underkastet nogen begrænsning i artikel 52, litra b, ikke kan bestrides, at selskabet i det foreliggende tilfælde har ret til direkte at kræve godtgørelse af det beløb, som er betalt til den berettigede, og således som det er fastsat af den belgiske dommer (fredsdommeren i Ekeren).

»Ster« foreslår følgelig, at det stillede spørgsmål besvares *bekræftende.*

B — Indlæg afgivet af W. E. de Waal

De Waal bemærker, at artikel 52 i forordning nr. 3 ifølge sit formål og sin ordlyd kun vedrører anerkendelsen enten af den sociale forsikringsgivers *ret til at indtræde* eller af dennes umiddelbare krav. Denne forskrift skal forhindre, at det, i de tilfælde hvor den sociale forsikringsgivers nationale retsregler til dennes fordel fastsætter en ret til subrogation eller et umiddelbart krav mod den ansvarlige tredjemand, bliver umuligt at udøve disse rettigheder i andre medlemsstater, hvis nationale retsforskrifter enten ikke kender disse rettigheder eller ikke anerkender dem.

Artikel 52 ændrer følgelig ikke omfanget af den ansvarlige tredjemands forpligtelse eller ansvar. Den indebærer ikke, at denne forpligtelse eller dette ansvar skal bedømmes efter en anden national lovgivning end den, som ville komme til anvendelse, hvis artikel 52 ikke fandtes.

At antage, at man i medfør af artikel 52 skulle fastlægge de retlige relationer mellem den ansvarlige tredjemand og skadelidte efter den nationale lovgivning i den medlemsstat, som den sociale forsikringsgiver tilhører, ville føre til uantagelige resultater, da denne lovgivning ville være forskellig alt efter forsikringsgiverens nationalitet.

Under henvisning til Domstolens retspraksis på dette område nedlægger de Waal påstand om, at det stillede spørgsmål besvares benægtende.

C — Indlæg afgivet af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber har principalt gjort gældende, at der ifølge fast retspraksis siden 1937 ved de belgiske domstole ikke tilkommer virksomhedsindehavere eller forsikringsgivere noget umiddelbart krav mod den ansvarlige tredjemand, men at de har ret til at indtræde i skadelidtes rettigheder.

Da artikel 52, litra a i forordning nr. 3 imidlertid også dækker denne indtræden, er det tilstrækkeligt at ændre formuleringen af det stillede spørgsmål, så det lyder således:

»Skal indholdet af den regresret, som den ydelsespligtige institution har i forhold til den ansvarlige tredjemand i medfør af lovgivningen i en medlemsstat, bestemmes af denne lovgivning, når den nævnte institution i medfør af artikel 52 i forordning nr. 3 udøver regresretten på den medlemsstats område, hvor skaden er sket?«

Efter denne præcisering bemærker Kommissionen, at artikel 52 i forordning nr. 3 indeholder en kollisionsnorm, som skal muliggøre en afgørelse mellem indbyrdes afvigende nationale retsregler: den henviser med henblik på fastsættelsen af den forpligtede institutions krav over for tredjemand til retsreglerne i den stat, som denne institution tilhører.

Det kan hverken af ordlyden eller af ånden i artikel 52 udledes, at denne regel har villet begrænse anvendelsen af kollisionsnormen til tilfælde, hvor det drejer

sig om at fastslå, om der overhovedet er regresret for den sociale forsikringsgiver, og at man for at bestemme indholdet af denne ret skulle henvise til retsreglerne i en anden medlemsstat.

Havde det forholdt sig således, skulle i det foreliggende tilfælde den subrogation, som »Ster« havde ret til efter belgisk ret for så vidt angår indholdet, bestemmes efter nederlandsk ret. Kommissionen finder ikke denne løsning logisk. Den anfører til støtte for sin opfattelse Domstolens retspraksis såvel som generaladvokatens forslag til afgørelse, hvoraf det fremgår, at artikel 52 i forordning nr. 3 ikke ændrer forudsætningerne for indtræden og omfanget af ansvaret uden for kontraktsforhold, da disse spørgsmål fortsat kun er undergivet national ret.

Kommissionen foreslår herefter at besvare det stillede spørgsmål *bekræftende* på følgende måde:

»Indholdet af den regresret, som tilkommer en ydelsespligtig institution i forhold til den tredjemand, der er ansvarlig efter lovgivningen i én medlemsstat, skal bestemmes efter den lovgivning, som hjemler denne regresret, når den nævnte institution i medfør af artikel 52 i forordning nr. 3 udøver denne ret på den medlemsstats område, hvor skaden er indtrådt.«

Præmisser

1 Kredsretten i Breda har ved kendelse af 28. november 1972, indgået til Domstolens justitskontor den 4. december 1972, i henhold til EØF-traktatens artikel 177 stillet det spørgsmål, om man, for at bestemme det materielle indhold af det i artikel 52 i Rådets forordning nr. 3 omhandlede umiddelbare krav mod den tredjemand, der er ansvarlig for en skade, skal anvende den medlemsstats retsregler, efter hvilke dette krav gøres gældende.

2 Artikel 52 i Rådets forordning nr. 3 lyder således:

»Såfremt en person, som efter en medlemsstats lovgivning modtager ydelser for en skade, der er indtrådt på en anden stats område, i denne stat har et krav på skadeserstatning over for en tredjemand, gælder følgende regler for den forpligtede institutions eventuelle krav over for denne tredjemand:

. . . . . .

b) når den forpligtede institution har et selvstændigt krav over for tredjemand, skal enhver medlemsstat anerkende dette krav.«

3 af denne bestemmelse fremgår det, at den forpligtede institution kun har et umiddelbart krav mod den ansvarlige tredjemand, hvis modtageren af ydelsen kan kræve skadeserstatning af denne tredjemand på den stats område, hvor skaden er indtrådt;

4 da artikel 52 således alene medfører, at der sættes en ny fordringshaver i den tidligere fordringshavers sted, kan den forpligtede institution ikke kræve andet af den ansvarlige tredjemand, end skadelidte eller dennes successorer kan gøre krav på.

5 En sådan ydelse bestemmes efter de nationale retsregler, som regulerer skadelidtes erstatningskrav;

6 uanset at der i artikel 52 henvises til de for den forpligtede institution gældende nationale retsregler med henblik på spørgsmålet, om denne kan indtræde i skadelidtes eller dennes successorers sted eller kan gøre det umiddelbare krav efter litra b gældende i den medlemsstat, hvor skaden er indtrådt, ændrer denne artikel ikke reglerne om ansvar uden for kontraktsforhold, som fortsat udelukkende er undergivet de nationale retsregler;

7 det stillede spørgsmål må derfor besvares benægtende, da det materielle indhold af det i artikel 52 litra b i Rådets forordning nr. 3 omhandlede umiddelbare krav bestemmes efter de nationale retsregler, som gælder for indtræden og omfanget af det erstatningskrav, om skadelidte eller dennes successorer har mod den ansvarlige tredjemand.

Vedrørende sagsomkostningerne

8 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres, og da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

under henvisning til procesdokumenterne;
efter at have hørt den refererende dommers rapport;
efter at have hørt de af parterne i hovedsagen og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber afgivne mundtlige indlæg;
efter at have hørt generaladvokatens forslag til afgørelse;
under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig dennes artikel 177;
under henvisning til Rådets forordning nr. 3 vedrørende social sikring af vandrende arbejdstagere;

under henvisning til Protokollen vedrørende Statutten for Det europæiske økonomiske Fællesskabs Domstol, særlig dennes artikel 20;
under henvisning til procesreglementet for De europæiske Fællesskabers Domstol;

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som kredsretten i Breda har indgivet i overensstemmelse med sin afgørelse af 28. november 1972, for ret:

Det materielle indhold af det umiddelbare krav, der omhandles i artikel 52, litra b i Rådets forordning nr. 3, bestemmes efter de nationale retsregler, som regulerer indtræden og omfanget af det erstatningskrav, som skadelidte eller dennes successorer har mod den ansvarlige tredjemand.

Lecourt Monaco Pescatore

Donner Kutscher Ó Dálaigh Sørensen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg, den 16. maj 1973.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT K. ROEMER FREMSAT DEN 7. MAJ 1973 [1]

Hr. Præsident,
herrer dommere,

Om de faktiske omstændigheder i den sag, der foreligger os, og som beskæftiger os nu, må man vide følgende.

Hr. Melsen, en nederlandsk statsborger med bopæl i Nederlandene, var beskæftiget i Belgien og forsikret hos sagsøgeren i hovedsagen efter belgisk socialforsikringsret, bl.a. mod ulykker. På vej til arbejdet blev han den 16. september

1 — Oversat fra tysk.